

Іванишин Володимир

д-р екон. наук, професор

Печенюк Алла

канд. екон. наук, докторант

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кам'янець-Подільський, Україна

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ В ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Україна, як і вся світова спільнота, змушена реагувати на ряд гострих проблем, які стоять сьогодні перед суспільством. Серед них посиленої уваги та адекватної реакції вимагають виклики, пов'язані з агресивним економічним розвитком, який базується на вичерпності ресурсів та є безперспективним варіантом розвитку людства.

В сучасних умовах досягнення саме природно-господарської збалансованості в соціально-економічному розвитку є найбільш бажаним та очікуваним. Як наслідок, виникає потреба у зміні економічного вектора з врахуванням нових інноваційних напрямків.

Варто зазначити, що серед окремих науковців існує різне ставлення до концепції сталого (стійкого) розвитку – від її несприйняття чи недовіри до надмірно широкого і не зовсім коректного вживання самого терміну «сталий розвиток». Дуже часто проблему збалансованого розвитку ототожнюють з екологічною. Це не зовсім вірно, оскільки екологічна складова не знімає необхідності узгодженого вирішення комплексу питань економічного, соціального та світоглядного порядку. Для цього слід виробити чітке уявлення про економічне регулювання взаємовідносин людини і природи, що дасть змогу оцінити ситуацію та прийняти відповідні заходи щодо державного регулювання еколого-економічних процесів. Одним із заходів є напрацювання механізму екологічного самофінансування суспільства, суть якого полягає у виділенні фінансових ресурсів на природоохоронні (екологічні) заходи всіма членами спільноти [1]. Доцільним є проведення екологічного аудиту, який дасть оцінку видів і рівнів антропогенного впливу на певну територію, дозволить виявити пріоритети подальшого розвитку та напрямки екологізації [2, с.86].

Концепція сталого розвитку (рис. 1) включає три виміри: інвайронментальний, економічний, соціальний.

Інвайронментальний вимір у концепції сталого розвитку є найбільш критичним для прогресу суспільства, у межах якого стан і якість природного середовища розглядаються як одна з цілей його стійкого розвитку, а економіка є найважливішим засобом досягнення певної соціальної мети. Важливого значення у поліпшенні охорони природи і використання природних ресурсів належить встановленню реальної економічної оцінки природних ресурсів та природних послуг. Світовий досвід доводить, що централізована планова, і ринкова економіки виявилися нездатними до такої оцінки та користуються природними ресурсами до їх повного виснаження та підриву можливості їх відтворення.

Варто вказати, що межа стійкості розвитку оцінюється: запасами природного капіталу; розміром використаного природного і фізичного капіталу в процесі економічного зростання; стійкістю природного капіталу до використання в господарській діяльності; розвитком технологій звикористання у виробництві ресурсів-замінників.

Таким чином, економічною основою стійкого розвитку стає інвайронментальна економіка. Головною її особливістю є розгляд природного капіталу як економічної категорії та відношення до неї як до самовідновлювальної частини економіки [1].

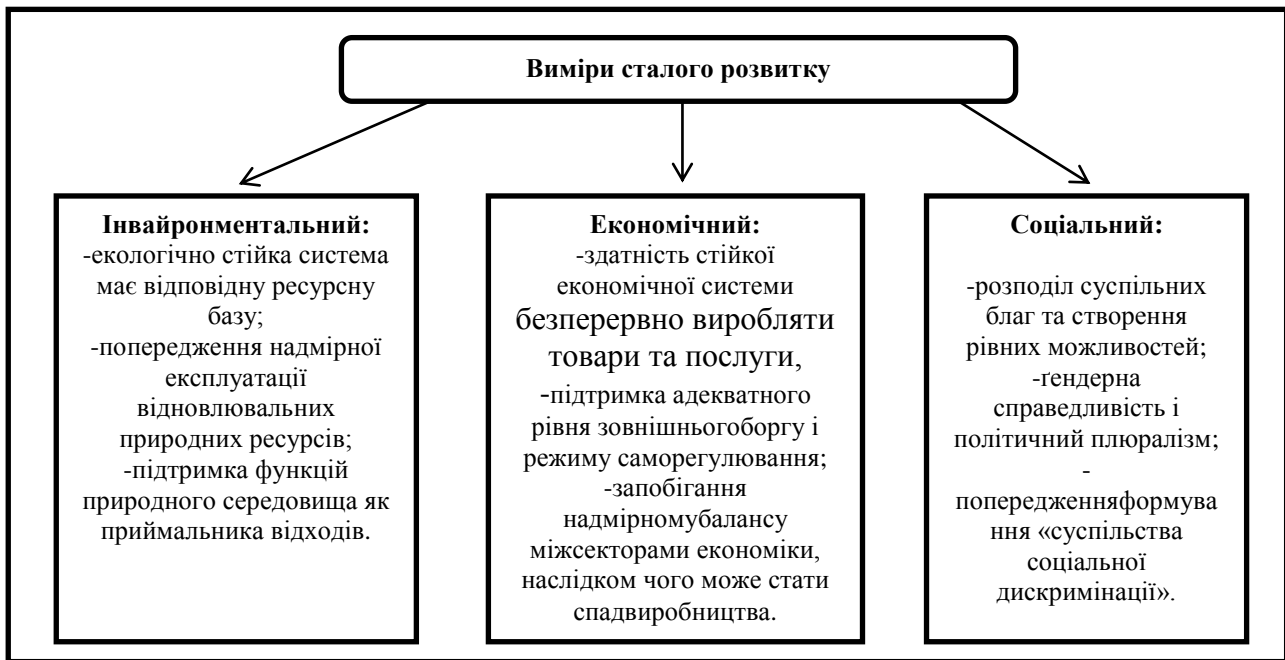

Рис. 1. Парадигма концепції сталого розвитку

Складено авторами на основі [1]

Напрямом сталого суспільного розвитку (соціальний вимір) є розбудова інклюзивних політичних та економічних інститутів. Основою їх функціонування є створення умов та заохочення значної маси громадян до участі в еколого-економічній діяльності з врахуванням їх знань, талантів та навиків [3].

Побудова саме таких інститутів має стати напрямом національної стратегії розвитку та реалізації цілісної концепції системи захисту населення та природного середовища. Вони сприяють участі широких мас у різних видах економічної діяльності, що сприяє найкращому використанню талантів та майстерності і створює можливості для здійснення оптимального вибору. Інклюзивні інститути сприяють формуванню інституційного середовища шляхом залучення представників науки і освіти, інноваційних підприємців, представників органів державної влади, громадських організацій та відповідного правового поля, яке регламентує права власності [4].

На даному етапі, в масштабах нашої держави, можна спостерігати зародження інклюзивних інститутів. Цьому сприяє процес децентралізації влади, який передбачає широке залучення громадян не лише до обговорення, але й до ухвалення певних рішень, і відповідно, призводитиме до збільшення можливостей щодо задоволення їхніх потреб і очікувань.

Умовою для справжнього розвитку інклюзивності еколого-економічних інституцій є соціально активні громадяни. У випадку соціального громадянства людина індивідуально, в групі чи в громаді, має право і можливість у реальному часі висувати свої вимоги, реалізовувати потреби й досягати бажаного. Це потребує розвитку масової громадянської й політичної освіти, культури та знань [3].

Список використаних джерел

1. Ігор Парфьонов. Інвayронментальний вектор стратегії сталого розвитку регіону. Актуальні проблеми державного управління. *Збірник наукових праць Одеського регіонального інституту державного управління*. Випуск 3(51): ОРІДУ НАДУ при

Президентів України, 2012. URL: <http://docplayer.net/80754118-Aktualni-problemi-derzhavnogo-upravlinnya.html>

2. Печенюк А.П. Екологічний аудит об'єктів сільського зеленого туризму. Інноваційна економіка. Тернопіль : СМП «ТАЙП», 2017. №1–2 (67). С. 84–87.

3. Дем'янчук О. П. Стратегія національного розвитку: інституційний вимір. Наукові записки. Том 173. Політичні науки, 2015. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8831/Demianchuk_Stratehiiia_natsionalnoho_rozvytku.pdf (дата звернення : 14.01.2019).

4. Л.І. Федулова. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку. Економіка: реалії часу №3(25), 2016. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No3/56.pdf> (дата звернення : 14.01.2019).

Ігнатенко Микола
д-р екон. наук, професор
завідувач кафедри економіки
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди
Переяслав-Хмельницький, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

В сучасних умовах господарювання агробізнесова діяльність має супроводжуватися соціальною відповідальністю (СВ) як запорукою збереження довкілля, підтримки сільських територій й сільського способу життя загалом. Показовим у цьому відношенні має бути приклад великих агрокорпорацій та агрохолдингів, які є найбільшими землекористувачами та мають великі прибутки й ресурси для вирішення соціальних проблем села та сільського населення. Науковці та практики мають приділяти велику увагу розвитку корпоративного законодавства в напрямі створення сприятливих умов для впровадження корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). На прикладі зарубіжного досвіду можна зазначити, що діяльність корпоративних структур регулюється значною кількістю законодавчих актів. Соціальна відповідальність стала невід'ємною складовою агробізнесу та основним важелем для поліпшення соціального розвитку підприємств розвинених країн Європи та світу.

Основними критеріями соціально відповідального аграрного та харчового підприємства з огляду на світовий досвід можуть бути визначені: виготовлення та реалізація якісної та екологічнобезпечної сировини і продовольчої продукції; постійне підвищення фаховості та соціальне забезпечення працівників; реалізація корпоративних програм особистісного росту, зміцнення здоров'я персоналу; добросовісна сплата податків, виконання вимог міжнародного, державного, регіонального законодавства; реалізація корпоративних програм з охорони навколишнього середовища та екології; участь у формуванні високої репутації та позитивної суспільної думки про агробізнес;